

MADRUS I
VAHIMADRUS II

EESSÕNA

Eesti kutsekvalifikatsioonisüsteemis määratletakse kutsekvalifikatsiooni nõudeid viiel tasemel. I tase on madalaim ja V tase kõrgeim (vt lisa A – Kutsekvalifikatsiooni-süsteemi terminid). Kõik kutsed ei eelda kutsekvalifikatsiooni tasemete fikseerimist I kuni V tasemeni. Iga konkreetse kutse kvalifikatsioonitasemed, sealhulgas vajaduse korral ka haridusnõuded, määrab kindlaks kutsenõukogu.

Käesolev kutsestandard sisaldab asjaomaste institutsioonide vahel kokkulepitud nõudeid madruse I ja vahimadruse II kutsekvalifikatsioonile.

Kutsestandardi koostas Transpordi ja Logistika Kutsenõukogu moodustatud töörühm koosseisus:

Enn Kreem	Eesti Laevaomanike Liit
Rein Silm	Veeteede Amet
Vahur Ausmees	Eesti Mereakadeemia
Rein Raudsalu	AS Tallinna Sadam, Kaptenite Klubi
Rein Ausmees	EMA Merekool
Kaido Vagiström	Eesti Kalurite Liit
Kaie Piiskop	Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus
Jaanus Kuiv	Eesti Meremeeste Sõltumatu Ametiühing
Aivo Palm	Tallink Grupp AS

Ajavahemikus 1. – 30. märts 2004 viidi läbi kutsestandardi kavandi arvamusküsitlus. Kutsestandardi lõppredaktsiooni koostamisel on töörühm arvestanud arvamusküsitlustel tehtud ettepanekuid ja märkusi.

Kutsestandardi koostamisel on aluseks võetud meremeeste väljaõppe, diplomeerimise ja vahiteenistuse aluste rahvusvaheline konventsioon (STCW 78 koos parandustega konventsioon), laevapere liikmete kvalifikatsiooninõuded (Laevapere liikmete koolitus- ja kvalifikatsiooninõuded, diplomeerimise kord ning diplomite ja kutsetunnistuste vormid Vabariigi Valitsuse 30. oktoobri 2003. a määrus nr 273), laeva vahiteenistuse kord (Majandus- ja Kommunikatsiooniministri 30. detsember 2002 määrus nr 80) ning Euroopa Liidu Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2001/25/EC madruse õppe miinimum nõuetest (Directive of the European Parliament and the Council amending European Parliament and Council Directive 2001/25/EC on the minimum level of training of seafarers).

Käesolev kutsestandard on koostatud esmakordselt.

Madruse I ja vahimadruse II kutsestandard on kinnitatud 25. mail 2004. a. Transpordi ja Logistika Kutsenõukogu otsusega nr 9.

Kutsestandardis määratletud kutsekvalifikatsioonid on kantud kutseregistrisse.

1 KASUTUSALA

Kutsestandardite kasutusala on järgmine:

- 1) töötajate kutsekvalifikatsiooni nõuete määratlemine
- 2) õppekavade, koolitusprogrammide väljatöötamine
- 3) eksaminõuete väljatöötamine, kutsekvalifikatsiooni tõendamine ja hindamine
- 4) aluse andmine rahvusvaheliste kutsekvalifikatsiooni tõendavate dokumentide võrdlemiseks

2 STATISTILISED TÄHISED

Eesti Majanduse Tegevusalade Klassifikaatori järgi kuulub madruse töö veetranspordi valdkonda, kood 61

Ametite klassifikaatori järgi kuulub madrus 8. pearühma “Seadme ja masinaoperaatorid”, kood 8340.

3 KUTSENIMETUS JA KUTSEKVALIFIKATSIOONI TASE

Eesti keeles:	Madrus I Vahimadrus II
Inglise keeles:	Ordinary Seaman I Watch rating deck department II
Vene keeles:	Матрос I Вахтенный матрос II

4 KUTSEKIRJELDUS

Kutsealaga seonduvad terminid ja definitsioonid

Madrus I on tekimeeskonna koosseisu kuuluv laevapere liige

Vahimadrus II on tekimeeskonna koosseisu kuuluv laevapereliige, kes võib töötada vahikoosseisus.

Madruse õppekursus sisaldab endas STCW1978 koos parandustega nõudeid:

Regulatsioon A II/ 4 – (mandatory minimum requirements for certification of ratings forming part of a navigational watch)

Regulatsioon A VI/1 (mandatory minimum requirements for familiarization and basic safety training and instruction for all seafarers) familiarization training (p.1) ja basic training (p.2)

Vastavalt rahvusvahelisele konventsioonile STCW 1978 koos parandustega on madruse vastutustasandiks – tugitasand.

Madrus I on laeva tekimeeskonda kuuluv ja vastava ettevalmistuse saanud meresõidu spetsialist, kes võib töötada madrusena kõikidel laevadel. Tema põhilised tööülesanded on üldiste laevatööde teostamine ja tekimehhanismide ning seadmete tehnilised hooldustööd, kasutades selleks vajalikke tööriistu ja vahendeid.

Madrus peab oskama kasutada:

- laeva sisesidevahendeid tööülesannete täitmisel ja hädaolukordades;
- avariivarustust ja täitma ohutusalaseid protseduure;
- laeva tekimehhanisme.

Vahimadrus II on laeva tekimeeskonda kuuluv ja vastava ettevalmistuse saanud meresõidu spetsialist, kes võib töötada madrusena kõikidel laevadel ja lisaks ka vahikoosseisus. Tema põhilised tööülesanded on üldiste laevatööde teostamine ja tekimehhanismide ning seadmete tehniliste hooldustööde teostamine, kasutades selleks vajalikke tööriistu ja vahendeid.

Madrus peab oskama kasutada:

- laeva sisesidevahendeid tööülesannete täitmisel ja hädaolukordades;
- avariivarustust ja täitma ohutuslaseid protseduure;
- laeva tekimehhanisme;
- aru saama roolikäsklustest;
- tundma laeva ohutu vahiteenistuse korda.

Madruse kutse eeldab huvi merenduse vastu, arusaamist laevadest ja nende kasutusalast, mere-eetika tundmist ja selle järgi käitumist, vastutustunnet ning meeskonnatöö valmidust.

Madruse kutsekvalifikatsiooni taotlemisel on soovitatav vähemalt põhiharidus.

Madrus I (MMS) kutsekvalifikatsiooni taotlemisel on nõutav:

- madruse õppekursuse läbimine.
- vanus vähemalt 16-aastat.

Vahimadruse II (WMS) kutsekvalifikatsiooni taotlemisel on nõutav:

- madruse õppekursuse läbimine
- vähemalt kaks kuud praktikapäevikus vormistatud meresõidupraktikat praktikant-madrusena laeval kogumahutavusega 200 või enam või õppelaeval või praktikapäeviku puudumisel 6 kuud meresõidupraktikat madrusena laeval kogumahutavusega 200 või enam;
- vanus vähemalt 16 aastat.

5 KUTSEOSKUSNÕUDED

MADRUS I

5.1 Üldoskused ja –teadmised (vt lisa B)

5.1.1 Seadusandlus - algtase

- 1) kutsealaga seonduvad õigusaktid
- 2) tööõigus

5.1.2 Keskkonnakaitse ja keskkonda säästvad abinõud ning töömeetodid – algtase

- 1) tööohutus
- 2) töötervishoid, töö- ja tootmishügieen
- 3) tule- ja elektriohutusnõuded, esmased tulekustutusvahendid
- 4) keskkonnakaitse

5.1.3 Suhtlemine – algtase

5.1.4 Organisatsioonikäitumine - algtase

5.1.5 Kutse-eetika

5.1.6 Isiklik ohutus ja ühiskondlik vastutus

- 1) tööohutuseeskirjade järgimine
- 2) inimsuhete tähtsus laeval
- 3) korralduste mõistmine ja kutse-eetiline reageerimine
- 4) ohuolukordade protseduuride järgimine
- 5) ettevaatusabinõud merekeskkonna reostuse vältimiseks

5.1.7 Enesepäästevõtted

- 1) ohuolukordade liigitus

- 2) päästevahendid, valvepaadid ja nende varustus
- 3) personaalsed päästevahendid
- 4) ellujäämine merel
- 5.1.8 Tuleohutus
 - 1) tulekustutustöö korraldus laevas
 - 2) tulekustutusvahendite ja varustuse asukohad ja inimeste evakuatsiooniteed
 - 3) tulekolmnurk; süttimise tüübid ja allikad
 - 4) laevadel tihti esinevad põlevad materjalid
 - 5) valmisolek tegevusteks tulekahjude korral
 - 6) tule ja suitsu avastamise süsteemid ja automaatsed häiresüsteemid
 - 7) tulekahjude liigid ja nende kustutamiseks kasutatavad tulekustutusvahendid ja ained
 - 8) tuletõrjuja tulekustutusvarustuse
 - 9) paiksete tulekustutussüsteemide kasutamise ohutusnõuded
- 5.1.9 Esmaabi (esmaabi baasõpe)
 - 1) inimese anatoomia ja füsioloogia algteadmised
 - 2) vigastatu asendi valik sõltuvalt vigastuste iseloomust ja ulatusest
 - 3) teadvuseeta kannatanu esmaabi
 - 4) baaselustamine
 - 5) verejooksud
 - 6) šokis olev haige
 - 7) luumurrud, põletused ja elektritraumad
 - 8) kannatanute transportimine
- 5.2 **Põhioskused ja -teadmised – algtase**
 - 5.2.1 Laevaehituse alused, laeva puudutavad terminid ja definitsioonid
 - 5.2.2 Laevasüsteemid, seadmed ja vahendid
 - 5.2.3 Kohustused tegutsemisel eriolukordades ja häiresignaaliid
 - 5.2.4 Signaliseerimisvahendid ja nende kasutamine (pürotehnilised vahendid, EPIRB ja SART)
 - 5.2.5 Laeva sisesidevahendite ja alarmsüsteemide kasutamine
 - 5.2.6 Tormitrepi kasutamine (pilot ladder)
 - 5.2.7 Tegutsemine kollektiivpäästevahendi meeskonnas
 - 5.2.8 Tegutsemine sildumis- ja haalamisoperatsioonidel
 - 5.2.9 Käsklused eesti ja inglise keeles: ankrusse jäämiseks, sildumisel
 - 5.2.10 Tekitööd ja neis kasutatavad tööriistad
 - 5.2.11 Ohutustehnika tundmine laevatöödel
 - 5.2.12 Üldteadmised lastist

VAHIMADRUS II

Vahimadrus II kutsekvalifikatsioon sisaldab lisaks madrus I kutseoskuskõuetele alljärgnevat:

5.3 Põhioskused ja -teadmised

- 5.3.1 Vahiteenistuse vastuvõtmise, pidamise ja üleandmise tavad
- 5.3.2 Roolikäsklused eesti ja inglise keeles
- 5.3.3 Rahvusvahelised eeskirjad kokkupõrgete vältimiseks merel (COLREG) vaatlejana tegutsemisel
- 5.3.4 Rahvusvahelise signaalkoodi (ICS) põhilised üheliipulised signaalid
- 5.3.5 Tegutsemine vahiteenistuse liikmena
- 5.3.6 Magnet- ja gürokompasside kasutamine
- 5.3.7 Üleminek automaatjuhtimiselt käsitsijuhtimisele ja vastupidi

5.3.8 Adekvaatne reageerimine meremärkidele ja signaalidele

MADRUS I, VAHIMADRUS II

5.4 Lisaoskused ja –teadmised

5.4.1 Navigatsioonivahendid

5.4.2 Lootsitrepi kasutamine

5.4.3 Päästmine helikopterilt

5.4.4 Ohtlikud veosed ning laadimis- ja lossimistööd

5.5 Isikuomadused ja võimed.

- 1) täpsus ja kohusetundlikus
- 2) füüsilise ja vaimse koormuse taluvus
- 3) eraldatuse talumine
- 4) koostöövõime
- 5) õpivalmidus
- 6) püsivus, rutiinitaluvus

6 KEHTIVUSAEG

Kutsestandard kehtib 4 aastat. Vastavalt vajadusele võib kutsestandardit muuta enne kehtivusaja lõppu.

KUTSEKVALIFIKATSIOONISÜSTEEMI TERMINID

Kutsestandard – dokument, mis määrab kindlaks kutsekvalifikatsioonist tulenevad nõuded teadmiste, oskuste, vilumuste, kogemuste, väärtushinnangutele ja isikuomadustele.

Kutsekvalifikatsioon – antud kutsealal nõutav kompetentsuse tase, mida tunnustatakse kas reguleeritud, ajalooliselt või rahvusvaheliselt kujunenud nõuete alusel.

Kutsekvalifikatsioonisüsteemis on viis taset, kusjuures I tase on madalaim ja V tase kõrgeim. Planeerimise ja arhitektuurse projekteerimise kutsealal on kutsekvalifikatsioonisüsteemis ainult V kutsekvalifikatsioon.

I tase – töötaja täidab tööülesandeid ühesuguses olukorras, on omandanud kutsealased oskused ja teadmised enamasti kutsealasel väljaõppel, võib vajada juhendamist töö käigus, vastutab oma tööülesannete täitmise eest;

II tase – töötaja täidab tööülesandeid erisuguses olukorras, lisaks enamasti kutsealasel väljaõppel omandatud oskustele ja teadmiste omab vilumust ja kogemust, töötab iseseisvalt, vastutab oma tööülesannete täitmise eest;

III tase – töötaja täidab tööülesandeid erisuguses ja vahelduvas olukorras, lisaks enamasti kutsealasel väljaõppel omandatud oskustele ja teadmiste ning vilumuste ja kogemuste omab meisterlikkust, valmisolekut kutsealaste oskuste ja teadmiste edasiandmiseks, korraldab ressursside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest;

IV tase – töötaja täidab analüüsimist ja otsustamist eeldavaid tööülesandeid muutavas olukorras, omab kutsealaseid teadmisi ja oskusi; korraldab ressursside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest;

V tase – töötaja täidab teadmiste laiendamist, probleemide lahendamist, teaduslike teooriate ja mõistete rakendamist, olemasolevate teadmiste analüüsimist, süstematiseerimist ja edasiarendamist ning õpetamist eeldavaid tööülesandeid muutavas olukorras, omab laialdasi kutsealaseid teadmisi ja oskusi, korraldab ressursside jagamist ja teiste tööd ning vastutab selle eest.

KUTSEOSKUSNÕUDED

Üldoskused ja -teadmised – tegevusvaldkondi läbivad nõuded üldistele oskustele ja teadmistele.

Põhioskused ja -teadmised – kutsealal tegutsemiseks vajalikud nõuded oskustele ja teadmistele.

Erioscused ja -teadmised – nõuded oskustele ja teadmistele, mis on seotud spetsialiseerumisega.

Lisaoskused ja -teadmised – soovituslikud oskused ja teadmised, mis toetavad ja laiendavad kutseoskusi või seonduvad lisakvalifikatsiooniga.

Isikuomadused ja võimed – nõuded kutsealal töötamiseks eeldatavatele isiku- ja isiksuslikele omadustele ja füüsilistele võimetele.

KONKREETSETE TEADMISTE JA OSKUSTE TASEMETE KIRJELDUSED

Algtase – mõistete, faktide ja põhimõtete teadmine; põhiliste töövõtete valdamine.

Keskase – mõistete ja faktide tõlgendamine ja võrdlemine, seoste loomine; mitmekesiste töövõtete valdamine.

Kõrgtase – seostatud faktide alusel analüüsimine, prognoosimine, järeldamine, üldistamine, hindamine; mitmekesiste keerukate töövõtete valdamine.

KEELTE OSKUSTASEMETE KIRJELDUSED

Alljärgnevides nõuetes on lähtunud Eesti Vabariigi keeleseaduses kasutatavatest keeleoskustasemetest, laiendades samad nõuded võõrkeelele.

Eristatakse kolme keeleoskustaset:

Algtase – keele piiratud suuline ja elementaarne kirjalik oskus. Isik tuleb toime tuttavates keelekasutusolukordades, saab aru selgest kõnest igapäevaelu puudutavatel teemadel, mõistab üldjoontes lihtsama teksti sisu ning oskab täita lihtsaid tüüpdokumente ja kirjutada lühikesi tarbetekste.

Keskase – keele suuline ja piiratud kirjalik oskus. Isik tuleb toime mitmekesistes keelekasutusolukordades, saab aru normaalse tempoga kõnest, mõistab raskusteta igapäevaelu kajastavate tekstide sisu, suudab kirjutada oma tegevusvaldkonda puudutavaid tekste.

Kõrgtase – keele suuline ja kirjalik oskus. Isik väljendab ennast vabalt, sõltumata keelekasutusolukorrast, saab aru ka kiire tempoga kõnest, mõistab raskusteta keerulisemate tekstide sisu, suudab kirjutada stiililt ja funktsioonilt erinevaid tekste.